

SEGONA PART: LES ARTS VISUALS

Montserrat Torres

SEGONA PART: LES ARTS VISUALS

Montserrat Torres

I. Les Arts plàstiques en el sistema educatiu francès

1 L'educació artística a l'escola elemental.....

1.1. El marc general.....

1.2. La dedicació horària

1.3. La formació del professorat.....

1.4. Continguts i objectius generals.....

2 L'educació artística a l'ensenyament secundari obligatori (*collège*)

2.1. El marc general.....

2.2. La dedicació horària

2.3. La formació del professorat.....

2.4. Objectius i continguts generals

3. L'educació artística l'ensenyaments secundari no obligatori.....

3.1. El marc general.....

3.2. Organització els estudis artístics en el *lycée*: especialitats, matèries,
règim d'assignatures, dedicació horària i professorat.

3.3. Objectius i continguts generals

4. Algunes conclusions.....

II. L'ensenyament de les Arts plàstiques a Suècia.....

4. L'educació artística a l'ensenyament bàsic.....

4.1. Aspectes generals

4.2. Pla docent.....

4.3. Dedicació horària.....

4.4. Formació i estatus laboral del professorat.....

4.5. Finançament	
4.6. Objectius i continguts principals	
5. L'educació artística a l'ensenyament secundari (<i>Upper Secondary School</i>)	
5.1. Aspectes generals	
5.2. Pla docent i dedicació horària.....	
5.3. Formació i estatus laboral del professorat.....	
6. El programa d'Arts	
7. El programa d'Art i Disseny.....	
8. Algunes conclusions.....	
III. L'ensenyament de les Arts plàstiques a Txèquia.....	

I Les Arts plàstiques en el sistema educatiu francès

L'ensenyament ordinari a França està organitzat per cicles.

El final d'un cicle i el començament del següent sempre deixa un marge flexible per a la completa adaptació dels alumnes.

El Ministeri d'Educació estableix el marc horari, així com les matèries i els programes de cada cicle a l'escola elemental i de cada nivell fins al terminal del *lycée*.

Els centres tenen la capacitat d'organitzar els espais flexibles entre l'acabament d'un cicle i el començament de l'altre.

L'ensenyament és obligatori dels 7 als 15 anys.

França té una xarxa d'escoles públiques que abasta tots els infants i adolescents en edat escolar.

L'ensenyament obligatori està dividit en **l'escola elemental** i el **collège**. A continuació presentem un quadre de situació general del sistema educatiu francès:

École maternel		(5-6)		
École Elemental	Elemental	CP (6-7)	Cicle d'aprenentatges	11ème
		CE1(7-8)	Fonamentals	10ème
		CE2 (8-9)	Cicle d'aprofundiment	9ème
	Moyene	CM1(9-10)		8ème
	CM2(10-11)	7ème		
Collège	Superior	CS1 (11-12)	Cicle d'adaptació	6ème
		CS2 (12-13)	Cicle central	5ème
		CS3 (13-14)		4ème
		CS4 (14-15)	Cicle d'orientació	3ème

Lycée

1. L'educació artística a l'escola elemental

1.1. El marc general

L'escola elemental o primària es compon de dos cicles:

- El **cicle dels aprenentatges fonamentals**, que comença l'últim any de l'escola maternal CP (6-7 anys) i el CE1 (7-8).

- El **cicle d'aprofundiment**, que comprèn els CE2 (8-9), CM1 (9-10), i CM2 (10-11).

La dedicació horària a l'escola elemental és de 26 hores setmanals.

D'aquestes 26 hores, se'n dediquen als camps disciplinaris de la música, les Arts plàstiques i l'educació física i esportiva, 6 al cicle dels aprenentatges fonamentals i 5,30 al d'aprofundiment, respectivament.

1.2. La dedicació horària

Les Arts plàstiques són una matèria obligatòria a cada curs dels cinc que formen l'escola elemental.

De l'horari esmentat en l'apartat d'educació artística, 1,30 hores setmanals es dediquen a les arts plàstiques.

1.3. La formació del professorat

El professorat de l'escola elemental té una formació de llicenciat, més un certificat d'aptitud CAPE (Certificat Aptitud Professor Escoles).

Aquest certificat s'obté amb un examen que es prepara lliurement o a través de l'IUFM (Institut Universitari de Formació de Mestres).

Una llicenciatura consta de tres anys d'estudi amb una especialitat de literatura, ciències o economia.

Aquesta formació es la que es demana a un mestre per ensenyar totes i cadascuna de les assignatures de l'escola elemental.

1.4. Continguts i objectius generals

Els **objectius generals de l'educació artística** són desenvolupar la sensibilitat, la capacitat de creació i descobrir les obres d'art i els artistes.

Continguts al cicle d'aprenentatges fonamentals

- Recerca d'objectes i imatges estimuladors per a la producció. El museu personal.
- Fer èmfasi en la pràctica del dibuix i en la seva aplicació per a fer projectes. La pràctica de la pintura, del modelatge i del collage. Anàlisi de formes, colors, volums i matèries.
- Enriquiment de l'imaginari. Familiarització amb obres d'art. Visites a museus.

Continguts al cicle d'aprofundiment

- Enriquiment del museu personal.
- Experimentació d'operacions plàstiques simples sobre imatges, objectes, materials.
- Exploració en funció dels efectes que es volen causar.
- Utilització dels mitjans en conjunt: dibuix, pintura, collage, volum, fotografia.
- Execució de projectes: Un cartell, una història seqüenciada...
- Enriquiment de l'imaginari. Comparació d'obres de diverses èpoques.
- Aproximació a la feina dels artistes i visites a galeries o a tallers.

2. L'educació artística a l'ensenyament secundari obligatori (*collège*)

2.1. El marc general

El cicle superior o *collège* el formen quatre nivells:

- 6ème (11-12), o **cicle d'adaptació**.
- 5ème (12-13) i 4ème(13-14) o **cicle central**.
- 3ème (14-15) o **cicle d'orientació**.

La setmana lectiva al *collège* és de 25 a 30 hores com a mínim. Cal cobrir totes les assignatures comunes, més tres hores obligatòries de llengües vives, més les matèries facultatives.

2.2. La dedicació horària

L'assignatura d'**Arts plàstiques** és obligatòria a tots quatre nivells.

La **dedicació horària** és de 120 hores en total, repartides en els quatre nivells (30 hores setmanals).

2.3. La formació del professorat

La **formació del professorat** que imparteix Arts plàstiques a secundària és especialitzat.

Ha d'ésser llicenciat en l'especialitat literària (branca d'Art) o haver fet Belles Arts. A més ha de tenir el certificat CAPES (Certificat d'Aptitud Professor Ensenyament Secundari). Aquest certificat s'obté amb un primer examen, que es pot preparar lliurement o a través de l'IUFM (Institut Universitari de Formació de Mestres), i un segon curs d'assistència obligatòria a l'IUFM.

2.4. Objectius i continguts generals

Els **objectius** generals de les arts plàstiques al *collège* són:

- Estimular l'interès per la pràctica artística.
- Desenvolupar una dinàmica de reflexió davant de l'art.
- Adquirir el vocabulari propi.
- Adonar-se i tenir en compte l'entorn físic i cultural.

Els **continguts** els referenciem per cicles:

Al cicle d'adaptació (6ème):

- Diferència entre realitat percebuda i realitat representada.
- Dibuix: la representació narrativa. Formes de representació. Espai literal i espai suggerit.
- Pintura: distinció entre pintar i acolorir. El to local. Espai literal i espai suggerit.
- Volum: forma oberta i forma tancada.
- Anàlisi d'obres d'art des del punt de vista de les arts plàstiques.

Al cicle central, (5ème i 4ème):

- Pluralitat de les maneres de representar en dues i tres dimensions.

- En dues dimensions (dibuix, pintura):

La comprensió de l'espai físic o literal i l'espai representat o il·lusió de profunditat (reforçar).

Els diferents codis de representació (reconèixer).

- En tres dimensions (volum):

Les diferents concepcions i utilitzacions de l'espai: estructura i construcció. L'organització i composició. Construcció i instal·lació.

- Diferència d'intenció de les imatges: comunicació visual i expressió.

Al cicle d'orientació (3ème)

- La coneixença del procés d'una obra, els procediments de producció.

- Les relacions que s'estableixen entre una obra i l'espai i amb l'espectador.

- La coneixença amb la pràctica del conjunt d'operacions remarcables pel saber fer, ja sigui amb el dibuix, amb la pintura o amb el treball en volum que figuren en el programa.

- La distinció entre comunicació visual i producció artística.

- Anàlisi plàstica simple d'una obra o d'una imatge.

- Aplicació del vocabulari precís per a les arts plàstiques.

3. L'educació artística als ensenyaments secundaris no obligatoris

3.1. El marc general

Finalitzat el 3ème al *collège*, s'accedeix al *lycée professionnel* o al *lycée général et technologique*. Al *lycée professionnel* també s'hi pot accedir des de 4ème, segons la branca triada.

Al *lycée professionnel* la dedicació horària és de trenta-una hores setmanals per a les assignatures obligatòries i quatre per a les facultatives.

El *lycée professionnel* té moltes especialitzacions i consta de dos nivells: *seconde* i *terminal*.

Seconde i *terminal* són cursos amb sis assignatures fonamentals obligatòries, a més de les de l'especialitat i altres de facultatives.

El *lycée général et technologique* consta de tres nivells: 2^{on}de (15-16), 1^{er}e (16-17) i *terminal*.

El *lycée général et technologique* ofereix tres possibilitats d'especialització: científica, literària i econòmica i social.

Seconde és un curs comú amb vuit assignatures, més dues anomenades de determinació que orienten les preferències de l'alumne i una entre les facultatives.

Première i *Terminal* són cursos especialitzats en cada una de les tres branques citades anteriorment.

Consten de dotze o onze assignatures obligatòries i diferents per a cadascuna de les especialitats, més una d'obligatòria, a triar entre l'oferta de la pròpia especialització, i dues o més de facultatives totalment lliures.

3.2. Organització dels estudis artístics en el *lycée*: especialitats, matèries, règim d'assignatures, dedicació horària i professorat

Al *lycée professionnel* les arts plàstiques són una assignatura obligatòria a raó d'una hora per setmana, tant a *seconde* com a *terminal*.

Els AEA,* amb 60 hores anuals, és considerada matèria facultativa.

Al *lycée* d'ensenyament general i tecnològic l'oferta d'ensenyament de les arts és: **Arts plàstiques**, Música, Cinema-audiovisual, Teatre i Història de l'Art.

A *seconde*, les arts hi són presents com a assignatura opcional de determinació, a raó de 3 hores setmanals, o com a facultativa també amb 3 hores setmanals.

Un 7,5% dels estudiants segueixen un ensenyament artístic de determinació o una opció artística. D'aquest tant per cent, el 51% opten per les **Arts plàstiques**. (són dades del 1999/2000).

Com a ensenyament de determinació, per als alumnes hi ha una oferta de Creació-disseny, amb 5 hores i classe desdoblada, i una de Cultura-disseny, amb 3 hores i també classe desdoblada.

A *Ière i terminal* podem fer les especificacions següents:

- A les sèries **científica i econòmica i social**, les arts són una matèria facultativa, a raó de tres hores setmanals.

- A la sèrie **literària** és una matèria optativa obligatòria, a raó de sis hores setmanals, o bé és una matèria facultativa de 3 hores setmanals.

A totes les sèries, un 5% trien seguir una matèria artística facultativa; d'aquest tant per cent, un 47% opten per les Arts plàstiques (són dades del 1999/2000). En la sèrie literària optativa obligatòria, un 6% dels alumnes trien una matèria artística entre les obligatòries proposades. Un 51% opta per les Arts plàstiques (són dades del 1999/2000).

A banda, els alumnes del *lycée* es poden acollir als **AEA*** (**Atelier d'Expression Artistique**), que suposa 72 hores anuals.

La **formació del professorat** és especialitzada, com ho és la dels professors dels *collèges*.

3.3. Objectius i continguts generals

Els **objectius** i els **continguts** de les Arts plàstiques, exposats de manera sintètica i en general, ja que hi ha moltes modalitats són:

El *lycée* té per principis l'articulació de la pràctica artística i la cultura artística, i es proposa conduir l'alumne a desenvolupar els propis mitjans d'expressió i a adquirir una cultura artística oberta a la diversitat.

Per desenvolupar la pràctica, l'alumne adquirirà una millor destresa dels seus mitjans d'expressió personals, haurà de posar en joc diferents codis figuratius i plàstics, descobrir els seus valors i els seus límits.

a) Els conceptes plàstics i la seva relació:

- Les diferents maneres de representació de l'espai.
- El rol del color: espacial, expressiu, simbòlic.
- La incidència del gest, del medi: el traç, el signe, la factura.

b) Els referents:

- Les qüestions de la mimesi, de l'abstracció, de la representació/presentació.
- La intrusió del real dins de l'obra: el collage, el muntatge, l'encaix.

Pel que fa a la cultura, en relació amb el que es fa a la pràctica, l'apropament cultural es recolza en l'atenció permanent a les qüestions de l'obra: formes, codis de percepció segons les èpoques i el context.

* Complementa l'educació artística dels **APA** (Atelier de Pratique Artistique) a l'escola elemental i al *collège* i les **AEA** (Atelier d'Expression Artistique) al *lycée*.

Les activitats estan cofinançades pels ministeris de l'Educació nacional i de la Cultura i de la Comunicació.

Els **APA** concerneixen als alumnes de l'escola elemental i del *collège* (Els tallers d'Arts plàstiques de curs 1999/2000 representen un 25% del total ofert).

El professor d'Arts plàstiques o altres voluntaris de les escoles s'ocupen d'agrupar i menar els alumnes que els pugui interessar participar-hi.

Representa un total de 3 hores setmanals.

Tant els **AEA** com les **APA** són activitats artístiques i culturals proposades a alumnes voluntaris dels *lycée général* i els *lycée professionnel*.

Aquests tallers els dirigeixen professorat voluntari dels *lycée* i professionals de l'exterior.

4. Algunes conclusions

El model francès ha estat triat perquè és el país veí (Itàlia, França i Portugal) que té l'educació de les arts en més alta consideració i més ben estructurada.

Dit això, ens sembla insuficient la importància que l'educació francesa dóna a les arts. Aquesta mancança es posa en evidència amb la poca o nul·la formació dels mestres de l'escola elemental, en l'horari escàs que es dedica a l'art en la secundària obligatòria i també en els tallers voluntaris organitzats des del ministeri, que semblen justament programats per resoldre aquesta mancança.

Els programes de secundària obligatòria són interessants i tan complets que hom dubta que se'n puguin assolir els objectius amb una hora setmanal.

Els tallers, els APA i els EAE ens semblen bé sempre i que fossin una dedicació de més a més, però mai poden suplir una programació organitzada, ja que són activitats puntuals i res no garanteix la connexió i/o la seqüenciació entre les unes i les altres.

Fonts d'informació: www.education.gouv.fr/prim/projec
www.eduscol.education.fr
www.education.gouv.fr/thema/arts.htm

II. Els ensenyaments de les Arts plàstiques a Suècia

4. L'educació artística a l'ensenyament bàsic

4.1. Aspectes generals

És obligatori per a tota la població entre els set i els setze anys. Inclou l'escolarització dels pobles saami del nord de Suècia, escoles especials (per a infants amb lesions oculars, auditives i de la parla), i escoles per a tots aquells que tinguin dificultats per aprendre.

Si els pares ho volen, els nens poden començar l'escolaritat als sis anys i és obligació dels municipis proveir les places de preescolars per aquests infants.

La responsabilitat principal de la instrucció pública és del Govern i el Parlament. És l'Estat qui defineix els objectius fonamentals de l'educació i les seves directrius, però els municipis tenen la responsabilitat de posar en pràctica les normes que l'Estat ha establert.

La majoria d'escoles són municipals, amb un nombre reduït d'escoles independents o privades que poden impartir l'ensenyament obligatori sempre que compleixin els requisits establerts.

El 98% dels nens i adolescents van a les escoles municipals.

L'ensenyament obligatori municipal és gratuït, normalment els pares no paguen res pel material, pel servei de menjador, per l'atenció mèdica ni pel transport escolar.

El curs preescolar només és gratuït pel que fa a les hores lectives.

4.2. Pla docent

Existeix un marc general estatal en què s'indiquen uns objectius generals i un mínim d'hores i matèries que garanteixen uns coneixements a impartir a l'ensenyament obligatori, però els municipis són molt autònoms i vetllen perquè els plans d'estudi i els currículums permetin als directors de centre, al claustre de professors i als alumnes adaptar els continguts, l'organització i els mètodes de treball a les condicions locals.

L'ensenyament obligatori està dividit en nou graus.

El pla d'estudis prescriu les fites que han d'assolir els alumnes en acabar el cinquè (11-12 anys) i el novè (15-16) any.

Gràcies a aquesta mesura, és possible fer una avaluació nacional del rendiment escolar.

Els programes de curs especifiquen, respecte a cada assignatura, uns objectius a pretendre i també uns objectius a assolir per cada alumne en el cinquè i el novè nivells.

Els aspectes a tractar de cada assignatura, així com els mètodes a emprar o la selecció de temes, són competència de cada professor.

4.3. Dedicació horària

Les hores dedicades a les matèries d'estudi són 6.665 en total, les quals estan dividides en sis sectors:

- Assignatures bàsiques

Suec.....1490

Anglès.....480

Matemàtiques.....900

- Assignatures pràctiques i estètiques

Arts plàstiques.....230

Economia domèstica.....118

Educació física i de la salut.....500

Música.....230

Treballs manuals (opcions: tèxtils, fusta o metall)..330

- Ciències socials

Geografia, Història, Educació cívica i religiosa.....885

- Ciències naturals i biologia

Biologia, Física, Química i Tecnologia.....800

- Tercera llengua

Llengua optativa.....320

- *Assignatures de lliure elecció*

Opcions dels alumnes.....382

A més del total d'hores aquí exposades, cada escola pot oferir 600 hores en optatives pròpies. Cada escola té el dret de fer èmfasi en alguna especialitat.

Normalment, els nens fan els tres primers cursos amb el mateix professor.

Del curs 1 al 6 els nens tenen un professor per a totes les assignatures, amb l'excepció de treballs manuals, esports, **arts plàstiques** i música, que fan amb els especialistes corresponents. Del curs 7 al 9, l'ensenyament el fan diferents professors especialitzats quasi sempre en dues o tres matèries.

4.4. Formació i estatus laboral del professorat

La formació del professorat és una carrera universitària que dura de tres anys i mig a quatre i mig segons l'opció que faci l'estudiant, que són dues: mestre per als graus de l'1 al 7 i mestre per als graus del 4 al 9.

Els mestres són empleats municipals. Els ajuntaments assumeixen la responsabilitat de contractar el professorat competent i assegurar que tingui una formació adequada.

És possible, en certs casos, contractar professorat sense la titulació obligada sempre que hi hagi raons per suposar que és idoni per a la tasca que s'ha de fer.

4.5. Finançament

Els ajuntaments reben de l'Estat una subvenció general, que s'usa com a complement de la recaptació local, per donar els serveis obligatoris de les jurisdiccions municipals.

Els fons estatals adjudicats no influeixen en la forma d'organitzar l'ensenyament, que és competència dels municipis.

4.6. Objectius i continguts generals

L'objectiu principal d'aquesta assignatura es centra a donar coneixement per crear imatges i formes, comunicació visual, i també per interpretar les imatges i formes que siguin part de la tradició de cultures diverses.

L'assignatura no només aspira a la producció d'imatges en dues i tres dimensions, sinó també als dibuixos animats i a altres maneres de crear i percebre. Per estar capacitats per donar forma a això, al marge del mitjà emprat, cal un coneixement de tècniques i mètodes, com també de la doble funció de les imatges, ja sigui com a llenguatge o amb intenció comunicativa.

L'assignatura desenvolupa l'habilitat d'observar i de mirar creativament. Això implica anar i venir de la realitat a les formes de representar-la i així comprendre com les societats creen els seus propis estereotips i les seves convencions.

L'assignatura té la principal responsabilitat del desenvolupament del llenguatge visual dels alumnes, i al mateix temps de donar a conèixer el món visual, les diferents funcions de l'art a l'escola i a la societat, juntament amb la importància que té el treball artístic per a l'aprenentatge general dels alumnes.

A continuació exposem les fites a assolir en acabar el cinquè i el novè anys.

En acabar el 5è any (11-12):

- Estar capacitats per produir imatges amb l'ajuda de diferents eines i tècniques.
- Estar capacitats per utilitzar imatges pròpies i alienes per narrar, descriure o explicar.
- Tenir recursos bàsics per analitzar i interpretar formes i imatges.
- Conèixer alguns artistes i les seves obres.

En acabar el 9è any (15-16):

- Tenir habilitat per observar i produir imatges i formes utilitzant mètodes i tècniques tradicionals i moderns.
- Estar capacitats per utilitzar imatges pròpies i alienes per a propòsits concrets.
- Estar capacitats per analitzar i fer exàmens crítics d'obres artístiques, material publicitari, informació en representació 3D i també films d'animació.
- Conèixer i ser capaç de descriure imatges de diferents períodes i cultures, artistes de notorietat, així com estar orientat i al corrent pel que fa a les activitats en l'àrea de l'art actual.

5. L'educació artística a l'ensenyament secundari (*Upper Secondary School*)

5.1. Aspectes generals

És gratuït i voluntari per a tota la població que hagi completat l'escola bàsica obligatòria. Comprèn dels 16 als 19 anys.

La responsabilitat principal de la instrucció pública és del Govern i el Parlament. És l'Estat qui defineix els objectius fonamentals de l'educació i les seves directrius, però els municipis tenen la responsabilitat de posar en pràctica les normes que l'Estat ha establert.

La majoria d'escoles són municipals, amb un nombre reduït d'escoles estatals o privades que poden impartir l'ensenyament obligatori sempre i quant compleixin els requisits establerts.

La majoria d'estudiants van a les escoles municipals, ja que els municipis tenen l'obligació legal d'oferir estudis secundaris a tots els seus ciutadans.

L'escola secundària proveeix dels coneixements i destreses bàsiques per guanyar-se la vida, viure en comunitat i seguir estudis superiors.

5.2. Pla docent i dedicació horària

Existeix un marc general estatal en què s'indiquen uns programes amb uns objectius generals i un mínim d'hores i matèries que garanteixen uns coneixements a impartir, però els municipis són molt autònoms i vetllen perquè els plans d'estudi i els currículums permetin als directors de centre, al claustre de professors i als alumnes adaptar els continguts, l'organització i els mètodes de treball a les condicions locals.

L'ensenyament secundari ofereix 17 programes nacionals, tots d'una durada de tres anys.

Cada programa proveeix de les bases generals d'educació i la qualificació que donen accés a estudis universitaris o escoles superiors.

Cada programa comprèn 2.500 crèdits.

El nombre d'hores lectives garantides varia segons el programa. Els programes de Ciències naturals, Ciències socials i d'**Art** cobreixen 2.150 hores, la resta de programes 2.370 hores.

Tots els programes nacionals inclouen vuit assignatures essencials: Angles, les **Arts**, Educació física i de la salut, Matemàtiques, Ciències naturals, Cíviques, Suec (o el suec com

a segona llengua) i Educació religiosa. Juntes, les assignatures essencials comprenen 750 crèdits.

Cada programa es defineix amb el seu programa-específic. Tot plegat, el programa-específic comprèn 1.450 crèdits. Aquest total inclou una part del projecte de treball, que equival a 100 crèdits.

Tretze dels programes nacionals inclouen assignatures vocacionals i han d'incloure quinze setmanes de pràctiques fora de l'escola.

En els quatre programes restants (**Art**, Ciències naturals, Ciències socials i Tecnologia) les pràctiques no son obligatòries, però és possible incloure-n'hi.

Els programes nacionals són:

- Programa d'Educació i recreació infantil.
- Programa de Construcció.
- Programa d'Enginyeria elèctrica.
- Programa d'Energia.
- Programa d'Arts.
- Programa d'Enginyeria mecànica.
- Programa d'Administració i Empresa.
- Programa d'Oficis i Arts Aplicades.
- Programa d'Hosteleria, Restauració i Càtering..
- Programa Industrial (especialitzacions locals).
- Programa Alimentari (especialitzacions locals).
- Programa de Mèdia.
- Programa per a l'ús dels recursos naturals (especialitzacions locals).
- Programa de Ciències naturals.
- Programa d'Atenció a la Salut.
- Programa de Ciències socials.
- Programa de Tecnologia (especialitzacions locals).

Hi ha la possibilitat de fer programes especials combinant assignatures de programes diversos. Aquests programes els dissenyen els municipis segons les seves necessitats.

Aquests programes han d'incloure les vuit assignatures essencials i un projecte de treball especial i corresponen a un projecte nacional en termes de nivell d'educació i nombre d'hores.

Hi ha programes especials per a tots aquells estudiants que no han obtingut plaça en els programes nacionals perquè en l'ensenyament obligatori no han complert els requisits en les assignatures de Suec, Matemàtiques o Anglès.

Les assignatures de la secundària estan dividides en cursos. Cada curs comprèn 50, 100, 150 o 200 crèdits. Alguns cursos tenen major nombre de crèdits. Els graus s'atorguen al final de cada curs.

L'estudiant s'ha d'examinar per cursos. Al final dels estudis secundaris els estudiants tenen un certificat que resumeix els graus que han aconseguit en els cursos estudiats.

Els programes nacionals donen 300 crèdits en matèries opcionals. Per fer aquests crèdits, els estudiants poden triar entre els diversos que ofereix la municipalitat.

5.3. Formació i estatus laboral del professorat

La formació del professorat és, en general, universitària.

Els ajuntaments assumeixen la responsabilitat de contractar el professorat competents i assegurar que tinguin una formació adequada.

És possible, en certs casos, contractar professorat sense la titulació obligada sempre que hi hagi raons per suposar que és idoni per a la tasca que s'ha de fer.

6. El programa d'Arts

El programa d'Arts prepara tant per a la integració laboral com per als estudis superiors.

Té una durada de tres anys per bé que no és significatiu, perquè el títol s'obté amb tots els certificats dels crèdits aconseguits.

El currículum està estructurat de la manera següent:

- Vuit assignatures essencials (830 hores):

- Matemàtiques
- Suec
- Ciències socials
- Ciències naturals
- Educació religiosa
- Educació física
- Art** (30 hores)
- Anglès

- Assignatures específiques de les tres especialitats artístiques a què es pot optar (990 hores):

Dansa i Teatre
Música
Art i Disseny

- Assignatures optatives individuals (190 hores).
- Assignatures locals. Oferta de l'escola segons l'entorn (110 hores).

7. El programa d'Art i Disseny

-Assignatures obligatòries:

Orientació estètica (dansa +teatre +música +art)	(90 hores)
Teòriques: Cultura + Història de l'Art	(60 hores)
Art contemporani	(50 hores)
Pràctiques: Art	(160 hores)
Art + Dibuix (3D)	(40 hores)
Dibuix (2D)	160 hores)

-Assignatures optatives (cal complir uns requisits) (340 hores en total)

Art gràfic	(40 hores)
Foto A	(120 hores)
Imatges en moviment	(120 hores)

Disseny:	Tèxtil, Moda	(120 hores)
	Entorn	(120 hores)
	Fusta	(120 hores)
	Metall	(120 hores)
	Ceràmica + Vidre	(80 hores)
	Pintura + Escultura	(120 hores)
	Anàlisi d'Art	(40 hores)

8. Algunes conclusions

En l'orientació que es dona en els estudis artístics a Suècia, volem destacar-ne favorablement:

- L'adequada formació del professorat des del primer grau de l'ensenyament obligatori.
- La separació sense ambigüitats de les tècniques que estructuraven el llenguatge artístic dels oficis i procediments manuals.
- La independència dels municipis i de les escoles per configurar el seu currículum i contractar el professorat adient.

Fonts d'informació: www.si.se
www.fritzes.se (ISBN 91-38-31812-1)

III. L'ensenyament de les Arts plàstiques a Txèquia

Encara que fora de la CEE, creiem que és interessant exposar la manera com aborden l'educació artística en algun dels països de l'Europa central, ja que tradicionalment és on donen una importància més gran a l'ensenyament de les arts i, en conseqüència, hi tenen més experiència.

Exposem a continuació alguns dels trets més característics de l'organització de l'ensenyament de les Arts plàstiques a Txèquia.

L'ensenyament de les Arts es vehicula principalment a través d'unes escoles anomenades ZUS. ZUS significa Escola Elemental d'Art.

És tradició a Txèquia que hi hagi escoles d'aquestes (ZUS) a cada ciutat del país, només a la regió de l'Est de Txèquia n'hi ha 52. Que n'hi hagi més o menys, en un poble, depèn de les autoritats dels municipis i de la demanda dels pares. Apleguen un mínim de 200 estudiants.

Els nens i nenes de les ZUS assisteixen a l'escola elemental al matí i hi aprenen les matèries generals. Les ZUS funcionen a la tarda i s'hi poden seguir només estudis de Música, Art plàstica, Dansa i Art dramàtica.

Les ZUS són escoles públiques estatals. El Govern en financia el 80%, que comprèn el manteniment de la infraestructura, els professors, l'instrumental i els llibres d'estudi, i, el 20% restant el paguen els pares, però no és gaire (unes 1.000 ptes. al mes, dades de 1998). Serveix per a les despeses addicionals pròpies de cadascuna de les branques d'estudi.

Les ZUS són escoles voluntàries, només hi assisteixen els infants que tenen inclinacions per als coneixements artístics. La decisió d'anar a aquestes escoles és lliure. Els futurs alumnes només necessiten el consentiment dels seus pares per provar la branca d'aprenentatge artístic que han triat. Alguns opten per seguir més d'una branca d'estudi.

Els professors de les ZUS van cada any a l'últim curs de les escoles maternals de la regió que els pertoca per observar aquells infants que, per les seves aptituds poden ésser futurs

alumnes de l'escola. Si en troben, informen els seus pares i, si ells ho volen, els inviten a fer una prova d'aptitud a l'escola ZUS corresponent. A partir d'aquesta prova, es fa una selecció dels nens i nenes que millor es poden adaptar als estàndards del centre i, si els pares ho desitgen, se'ls comunica que poden començar les classes el curs següent.

No sempre són acceptats tots els alumnes que voldrien estudiar en les ZUS per bé que n'hi ha força. Es seleccionen els infants que tenen interès a estudiar i algun talent.

Com altres tipus d'escoles a Txèquia, les ZUS també tenen establert, des del Ministeri d'Educació a Praga, el programa amb els continguts que han d'ensenyar cada any.

Les matèries que comprenen aquests estudis són majoritàriament pràctiques, però també n'hi ha de teòriques de cadascuna de les branques.

- Els estudis elementals obligatoris de Txèquia duren 9 anys; o sigui, des dels 6 fins als 15.

Així, doncs, des dels 6 anys comencen a primer grau de l'escola elemental, en què si els infants ho desitgen poden entrar a una Escola Elemental d'Art (ZUS) i estar-hi fins als 15 anys. Aleshores surten preparats per continuar estudis d'Art a secundària, per anar al conservatori, etc.

Les ZUS estan considerades com una Escola Voluntària Elemental per tots aquells que vulguin fer de l'art la seva professió, però també per a qui desitgi fer Art pel gust de gaudir-ne, fer-ne un ús personal o fer-ne la seva afecció.

El professorat de les ZUS ha d'ésser graduat en l'Escola Superior de Pedagogia, en la branca d'especialització de Literatura dramàtica, Arts plàstiques o Dansa. Els professors de Música han de tenir sis anys de conservatori.

Excepcionalment, es poden contractar alumnes destacats de les ZUS que hagin acabat els nou anys. No cal dir, però, que són professors amb una categoria inferior als altres.